Finanční nástroje při prevenci a eliminaci následků povodní
(na příkladu ČR)
Financial instruments at impacts of flood prevention and elimination
(evidence from the Czech Republic)

Ivana Kraftová, Ondřej Svoboda

Abstrakt
Povodně patří k hrozbám a jsou příčinou mimořádných událostí se zvlášť významným negativním dopadem na chráněná aktiva a ekonomický rozvoj regionu. Proto se nemalá část finančních prostředků vynakládá jednak na odstraňování jejich škodních následků, jednak na jejich prevenci. Finančních nástrojů se přitom v současnosti nabízí a je využíváno vícero.
Cílem tohoto článku je zachytit finanční nástroje, které jsou v posledních letech v ČR v daném směru implementovány a nastínit změny, k nimž přitom dochází.
Pozornost je přitom zaměřena jak na zdroje zahraniční (úvěry, dluhopisy, dotace), tak na zdroje tuzemské (státní rozpočet a rozpočty krajů).

Abstract
Floods belong to threats and they are the cause of incidents with particularly significant negative impact on protected assets and economic development of regions. Therefore, a significant part of the funds spent partly on removing consequences of their claims, partly on their prevention. Currently, it is offered and used several financial instruments.
The aim of this article is to capture financial instruments, which are implemented in the mentioned direction in the Czech Republic in recent years and outline changes that are being developed.
Attention is focused on foreign sources (loans, bonds, grants), and as well as to domestic sources (state budget and regional budgets).

Klíčová slova
prevence povodní, následky povodní, veřejné rozpočty, finanční nástroje, úvěry a dluhopisy, dotace

Keywords
flood prevention, consequences of flooding, public budgets, financial instruments, loans and bonds, grants

Úvod

„*Povodní se rozumí dočasné zaplavení území, které obvykle není vodou zaplaveno. Povodně jsou přírodním jevem, kterému nelze zabránit. Určité činnosti člověka …a změna klimatu však přispívají ke zvyšování pravděpodobnosti výskytu povodní a jejich nepříznivých účinků. Povodně mohou způsobovat úmrtí, vysídlení obyvatel a škody životnímu prostředí, vážně ohrožovat hospodářský rozvoj*.“ [1]
Povodně nejsou pochopitelně novým jevem dnešní doby, první historicky zaznamenané povodně na území českých zemí spadají do 13. století, avšak s ohledem na schopnost naší ochrany před jinými katastrofami se povodně stávají nejrizikovější hrozbou, multiplikuje-li se jejich četnost a dosahované ztráty. Intenzita povodní se dlouhodobě nesnižuje, svědčí o tom

naměřený průtok vody ve vybraných letech: 4 500 m^3/s (1784, 1845); 3 300 m^3/s (1872); 4 000 m^3/s (1890); 3 245 m^3/s (1940); 5 300 m^3/s (2002). V posledních 20 letech, tj. po roce 1993, zasáhly povodně Českou republiku hned osmkrát, a to v letech 1997, 1998, v novém tisíciletí pak v letech 2002, 2006, 2009, 2010 (dvakrát – v květnu a v srpnu) a také v letošním roce, 2013. O ničivosti toho přírodního živlu svědčí ztráty na životech, k nimž došlo v jejich souvislosti, jak ukazuje graf č. 1.

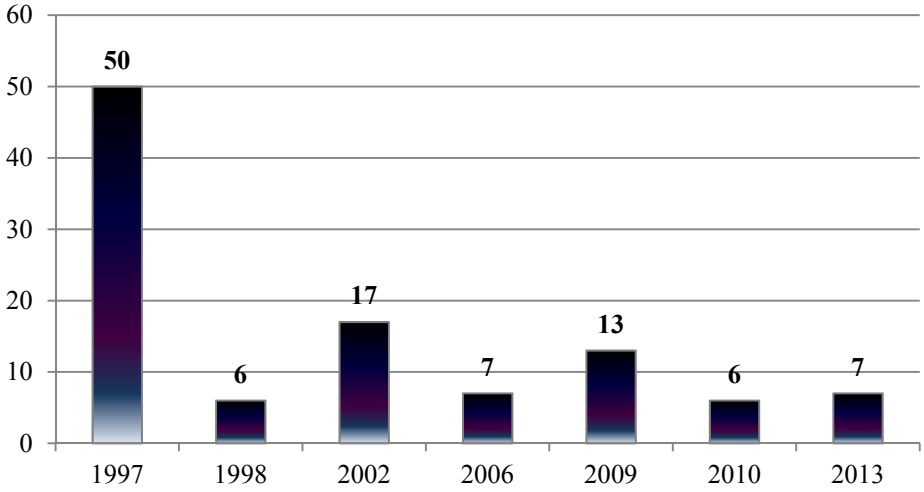

Graf č. 1: Ztráty na životech v důsledku povodní v ČR v letech 1993-2013

Zdroj: [20],[22]

Závažnost tohoto problému se odráží i v tom, že jednotlivé státy – ČR nevyjímajíce, ale i Evropská unie jako celek, jej ošetřují právními předpisy, strategiemi a metodikami. [1], [5], [9], [10], [11], [12], [13], [14]. Výše citovaná povodňová směrnice EU zdůrazňuje, že „*Je proveditelné a žádoucí omezit riziko nepříznivých účinků spojených s povodněmi, zejména na lidské zdraví a na život, životní prostředí, kulturní dědictví, hospodářskou činnost a infrastrukturu*.“ [1] Mimo jiné ukládá členským státům dokončit a zveřejnit plány pro zvládání povodňových rizik do konce roku 2013, akcentuje tedy preventivní protipovodňová opatření zamezující vzniku škod na chráněných aktivech.

Cílem tohoto článku je zachytit využívané finanční nástroje v ČR pro financování výdajů na preventivní opatření proti povodním a na odstraňování jejich následků a zhodnotit, v jaké míře jsou využívány, zda se zvyšuje či snižuje míra „adresnosti/účelovosti“[1] prostředků a jaká je relace mezi výdaji na prevenci a na odstraňování následků povodní.

Za účelem naplnění vytýčeného cíle je pozornost zaměřena jednak na zahraniční, jednak na domácí zdroje financování, a to jak z pohledu centrální úrovně státu, tak z pohledu regionů, tj. krajů ČR.

1. Potenciální finanční nástroje a zdroje

Při určování potenciálních finančních zdrojů je nutné vyjít z faktu, že prevence, likvidační a záchranné práce mají charakter veřejného produktu, byť z části lokálně či regionálně vymezeného. To pak akcentuje jako využitelné veřejné zdroje (zdroje veřejných rozpočtů) a jim adekvátní finanční nástroje.

Aby bylo možné činit výdaje z veřejných rozpočtů, je třeba je naplnit prostřednictvím příjmů, které mohou mít i dopad na růst zadlužení státu či územně samosprávního celku.

[1] Adresností je chápáno zacílení podpory na konkrétního příjemce; účelovostí se rozumí vazba podpory na povodně – prevenci či následky.

Na straně rozpočtových příjmů stojí standardně jako nejvyšší položka daně (nepřímé i přímé), specifickým případem může být i snížení slevy na dani, která ve svém důsledku znamená vyšší zdanění daňového poplatníka. Právě tento prvek sice může přinést zvýšení daňových příjmů do státního rozpočtu (podle nastavení rozpočtového určení daní do územních rozpočtů), avšak užití těchto zdrojů je následně neadresné a neúčelové, neboť nejsou exaktně kvantifikovatelné, natož pak aby směřovaly k naplnění účelového fondu. Do nevratných zdrojů náleží dále dotace z vyšších rozpočtů (ve vztahu ke státnímu rozpočtu ČR z rozpočtu EU) či z mimorozpočtových zdrojů (speciálně mimorozpočtově vytvářených fondů).
Do návratných zdrojů patří úvěry a emitované dluhopisy, které – jak už bylo naznačeno – zvyšují míru zadlužení ať už státního či územního rozpočtu.
Nástrojem, který naopak snižuje rozpočtové příjmy je institut „prominutí daní“, který bývá v souvislosti s živelními pohromami nezřídka aplikován. S ohledem na procesní nastavení tohoto institutu jej lze hodnotit jako vysoce adresný a účelový.
Obdobně zdrojem financování nikoli prevence, ale zpravidla až odstraňování následků živelních pohrom a katastrof jsou i soukromé zdroje (dobrovolné sbírky) jako výraz solidarity fyzických a právnických osob.
Kromě výše uvedeného může být nástrojem financování výdajů vnitřní restrukturalizace rozpočtu, či výpomoc, resp. dary mezi územními rozpočty.
Výdaje veřejných rozpočtů pak představují
a) výdaje na zajišťování připravenosti na mimořádné události (financování složek integrovaného záchranného systému spadajících do veřejného sektoru či z veřejných zdrojů financovaných), tyto výdaje jsou svým charakterem de facto mandatorní či quasi-mandatorní;
b) výdaje na preventivní – s ohledem na zaměření článku – protipovodňová opatření, které jsou lokálně či regionálně neomezené (vypracování strategií, implementace systému řízení), nebo omezené (stavba hrází, retenčních nádrží, územní strategie a plány);
c) výdaje na záchranné a likvidační práce realizované zejména složkami integrovaného záchranného systému či v součinnosti s nimi;
d) výdaje na odstraňování škodních následků povodní.
V současnosti již existuje relativně pestré portfolio finančních nástrojů, kterými jsou potřeby výše uvedených výdajů saturovány. Klasické rozpočtové výdaje státního a územních rozpočtů - ať již z konkrétní kapitoly, paragrafu či položky, tak z účelové i neúčelové rezervy - jsou doplňovány zahraničními zdroji v podobě dotací (zejména z rozpočtu EU či mimorozpočtových fondů EU), úvěrů či odkupu dluhopisů. K financování preventivních opatření proti povodním a zejména odstraňování škod jimi způsobených jsou využívány v České republice zahraniční zdroje, mezi něž patří jednak úvěry EIB a emitované dluhopisy odkoupené EIB, jednak dotace z rozpočtovaných prostředků EU, které jsou alokovány v souvislosti s naplňováním cílů kohezní politiky, ale také dotace z Fondu solidarity EU.

2. Úvěry a „povodňové“ dluhopisy

2.1 Úvěry EIB

Evropská investiční banka (EIB) poskytla do ČR od roku 1993 do začátku srpna 2013 úvěry v hodnotě přes 16,5 mld. EUR, v tom přes 5 mld. EUR tzv. úvěrů na plnění funkcí státu. Prostředky vztažené k problematice povodní představují nezanedbatelný podíl: z celkové částky poskytnutých úvěrů (často směřovaných na rozvoj podnikatelského sektoru, zejména malých a středních podniků) činí téměř 8 % (7,59 %), z úvěrů na plnění funkcí státu takřka ¼ (24,26 %).

Následující graf č. 2 ilustruje dobu a rozsah úvěrů poskytnutých ze strany EIB, jejichž účelem byla prevence povodní či odstraňování jejich následků.

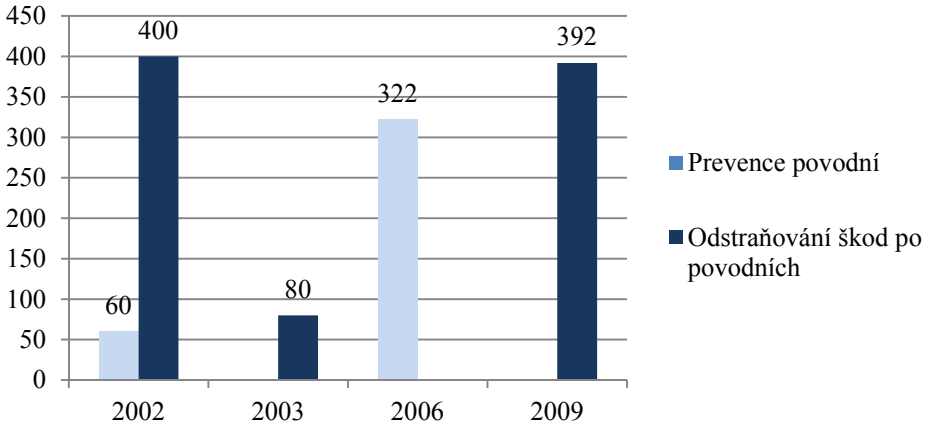

Graf č. 2: Úvěry od EIB poskytnuté ČR na prevenci povodní a odstraňování škod po nich (v mil EUR)
Zdroj: vlastní zpracování na základě [16]

V roce 2002 byly úvěrové prostředky určeny na zmírnění rizika povodní v povodí 4 řek, a to Ohře, Labe, Odry a Moravy; relativně vysoká částka v roce 2006 na prevenci povodní byla určena na implementaci Strategie ochrany před povodněmi na území ČR přijaté v roce 2000. Prostředky na odstraňování škod po povodních byly určeny na rekonstrukci infrastruktury, konkrétně v roce 2003 na pražské metro a v roce 2009 byly směrovány na Moravu a do jižních Čech. [16][2]

2.2 Emitované dluhopisy

Ojedinělým finančním nástrojem byly v ČR v roce 1997 emitované tzv. „povodňové dluhopisy" v rozsahu 5 mld. Kč se splatností v roce 2002, které byly prodávány přímo občanům, takzvaně „zůstaly" v ČR. [2]
Teprve k následující emisi dluhopisů rovněž explicitně vázaných na povodně, resp. na úhradu nákladů spojených s odstraněním následků škod způsobených záplavami a povodněmi v červnu a červenci 2009 a v roce 2010, [10] byla podepsána tehdejším ministrem financí Eduardem Janotou smlouva o jejich odkupu EIB. Oproti původnímu zákonu schválenému v roce 2009 [6] byla konečná emise navýšena ze 7 na 10 mld. CZK. (Pro srovnání s poskytnutými úvěry v EUR – viz výše při přepočtu směnným kurzem 25 CZK/EUR jde o částku 400 mil. EUR.)
V březnu 2013 byl na jednání vlády předložen návrh zákona o státním dluhopisovém programu na úhradu části rozpočtovaného schodku státního rozpočtu České republiky na rok 2013. Bylo navrženo vydat dluhopisy v celkové hodnotě cca 100 mld. Kč, jejichž účel však již byl označen obecně – na úhradu části schodku státního rozpočtu. Již nejsou vázány na odstraňování škod po povodních, neboť v návaznosti na usnesení vlády č. 848 z listopadu 2012 byl stanoven „Postup při financování krizových situací a škod", [13] podle nějž se na financování záchranných a likvidačních prací využívá kromě vlastních zdrojů územních rozpočtů účelová rezerva státního rozpočtu v rámci kapitoly všeobecné pokladní správy.

[2] Kromě ČR jako celku rovněž osm českých krajů (vč. Hlavního města Prahy) a pět měst (kromě zmíněné Prahy, která je současně krajem, Plzeň, Ústí nad Labem, Brno, Olomouc a Ostrava) využívá úvěry EIB. Samotná Praha se na tomto segmentu úvěrů podílí více než 47 %. Kraje (bez Hlavního města Prahy) využívají cca 1/3, města vč. Prahy 2/3 celkové částky poskytnutých úvěrů. Žádný z těchto úvěrů však není směřován na prevenci povodní, jsou určeny zejména na rekonstrukci infrastruktury (nejčastěji vodovody, kanalizace, doprava). [18]

3. Dotace související s povodněmi

3.1 Dotace z Fondu solidarity EU

Fond solidarity EU vznikl po rozsáhlých záplavách ve střední Evropě v roce 2002 s cílem pomoci členským státům uhradit část nákladů spojených se záchrannými operacemi a následným odstraňováním škod v případech přírodních katastrof, jako jsou záplavy, požáry či zemětřesení. [17]
Určitou nevýhodou těchto zdrojů je jejich „časovost“. Dotace se totiž přiděluje na základě žádosti vlády postiženého státu, která je posuzována nejdříve Evropskou komisí a po jejím kladném verdiktu ji musí odsouhlasit Evropský parlament a Rada EU, což pochopitelně znamená nemalou časovou prodlevu, a to v řádech měsíců. Tento nástroj funguje mimo rozpočet EU, tj. vytvářejí jej solidárně členské země EU.
Vedle toho je třeba zdůraznit, že Fond solidarity EU má jistá omezení. Jeho prostředky nejsou určeny na dlouhodobé rekonstrukce, ani nehradí škody vzniklé soukromým osobám. V zásadě se soustřeďuje na nepojistitelné škody.
Od svého vzniku poskytl 53 grantů 23 evropským státům v celkové výši cca 3 175 mil. EUR. Rozložení poskytnutých dotací podle druhu přírodní katastrofy v absolutním i relativním vyjádření zachycuje graf č. 3.

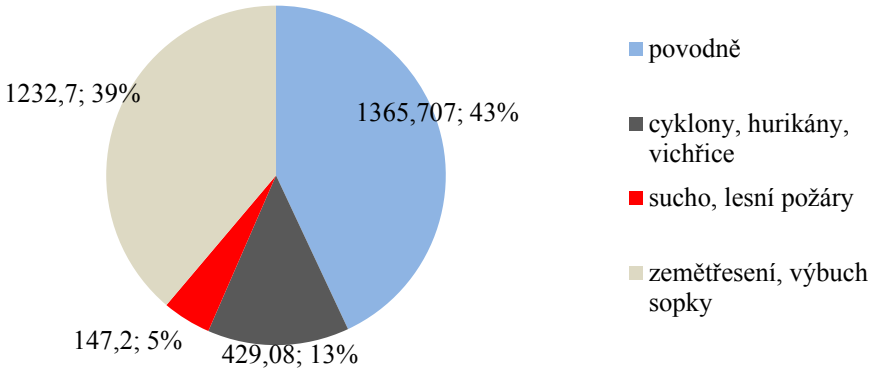

Graf č. 3: Struktura poskytnutých dotací z Fondu solidarity EU od r. 2002
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Evropská komise[17]

Z grafu č. 3 vyplývá, že nejvíce prostředků bylo přiděleno na pomoc po povodních, velmi podobná částka byla alokována jako pomoc po zemětřesení či výbuchu sopky. Bez zajímavosti není ani to, že povodně jsou nejčastější příčinou žádosti o pomoc, resp. její poskytnutí – jde o 33 případů oproti cyklonům, hurikánům a vichřicím (11), zemětřesením a výbuchům sopek (5) či suchu a lesním požárům (4).
ČR obdržela z Fondu solidarity EU finanční pomoc na odstraňování škod po povodních v roce 2002 a dvakrát v roce 2010 v celkové hodnotě 145 mil. EUR, jak ukazuje tabulka č. 1, tj. cca 4,6 % z dosud poskytnutých dotací Fondem solidarity EU, vyčíslená škoda přitom představovala téměř 3 mld. EUR (2 942 mil. EUR).

Tabulka č. 1: Přehled dotací z Fondu solidarity EU pro ČR (v mil. EUR)

období	vyčíslená škoda	přidělená dotace	celkem finanční pomoc
srpen 2002	2 300	129	
květen 2010	205	5.1	145
srpen 2010	437	10.9	

Zdroj: *[17]*

ČR je co do výše obdržené dotace 6. státem v pořadí, více získala pouze Itálie (1 246,6 mil. EUR), Německo (610,9 mil. EUR), Francie (203,7 mil. EUR), Velká Británie (162,3 mil. EUR) a Rakousko (149,04 mil. EUR), tedy kromě Rakouska rozlohou velké evropské země.[17]
Žádost o další dotaci byla ČR podána v srpnu 2013 po vyčíslení škod, které byly odhadnuty na 16,473 mld. Kč. [15] Na výši odhadnutých škody závisí i možná dotace.[3] V případě, že Evropská komise předloženou žádost v horizontu následujících měsíců schválí, ČR bude mít dle pravidel Fondu solidarity EU nárok na grant v maximální výši 2,5 % celkových odhadovaných škod, tj. maximálně **411,841 mil. Kč, (což je při směnném kursu 25 CZK/EUR cca 16,5 mil. EUR, jde tedy o srovnatelnou částku, kterou ČR obdržela v roce 2010).** [19]
Získané prostředky by byly určeny na částečnou úhradu výdajů na odstranění povodňových škod na veřejném majetku, (tj. úklidové práce a základní opravy infrastruktury, sítí a telekomunikací, dále např. přechodné ubytování, zajištění zdravotních a hygienických potřeb a záchranná opatření) v sedmi postižených regionech (Jihočeský, Plzeňský, Středočeský, Královéhradecký, Ústecký, Liberecký kraj a území Hlavního města Prahy).

3.2 INTERREG IV - projekt LABEL

Projekt LABEL je příkladem projektu realizovaného v rámci programu Meziregionální spolupráce (INTERREG IV - Central Europe Programme), který je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Jde tedy o investiční, zpravidla infrastrukturální projekty. Hlavními oblastmi spolupráce jsou inovace a znalostní ekonomika, životní prostředí a ochrana před riziky.
A právě projekt LABEL, který se zaměřuje se na efektivní řízení záplavových rizik jako nezbytný předpoklad pro ekonomický rozvoj na řece Labi, poskytl prostředky na preventivní opatření proti povodním. Cílem projektu byl zejména návrh konkrétních protipovodňových opatření formou pilotních projektů. „*Ústecký kraj v rámci projektu zpracoval Studii menších opatření v oblasti vzniku povodní v Krušných horách, dokumentaci protipovodňových opatření vybrané obce na Labi a vyhodnocení dopadů stavby plavebního stupně pod Děčínem na dotčené území*.“ [19] Celkově byla vynaložena cca 1 mld. Kč, z toho na pořízení dlouhodobého nehmotného majetku bylo vydáno cca 9/10 získaných prostředků.[19]

4. Veřejné rozpočty a povodně – legislativa a příklady

Podle § 37 odst. 6 krizového zákona může vláda použít na krytí výdajů spojených s poskytováním pomoci při odstraňování a zmírňování následků povodní jednak rezervu vytvářenou speciálně na řešení krizových situací v rozpočtové kapitole „Všeobecná pokladní správa“, jednak může rozhodnout o využití k těmto účelům i vládní rozpočtovou rezervu.
O tom, že hrozba povodní působí i na rozhodování o státním rozpočtu při jeho přípravě a schvalování ve formě zákona, svědčí jednoznačně § 2 zákona o státním rozpočtu na rok 2013 [8], v němž je uloženo ministru financí zajistit, aby *„ …prostředky státních rozpočtů na roky 2002 až 2012, které byly poskytnuty krajům a prostřednictvím krajů obcím na řešení*

[3] Přesněji: pokud výše škody přesáhne 3 mld. EUR nebo 0,6 % hrubého národního důchodu (= cca 872 mil. EUR, resp. 22,5 mld. CZK), jde o přírodní katastrofu a ČR může získat 6 % hodnoty škod. Při nižší hodnotě škody jsou povodně klasifikovány jako živelní pohroma, při které je pomoc udělována na úrovni 2,5 % hodnoty vyčíslené škody. [17]

povodňových škod vzniklých v roce 2002 nebo vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření a nebyly vyčerpány do 31. prosince 2012, byly těmito kraji a obcemi použity v roce 2013 ke stejným účelům, na které byly vyčleněny v letech 2002 až 2012…" dále také prostředky, které byly poskytnuty v rámci státního dluhopisové programu na řešení povodňových škod vzniklých v letech 2009, 2010 a 2012 a nebyly do konce roku 2012 vyčerpány, mohly být „*..použity ke stejným účelům v roce 2013*". [8] Tím je naplňován zákon o rozpočtových pravidlech, [3] který hovoří o tom, že prostředky všeobecné pokladní správy a vládní rozpočtové rezervy, o nichž bylo účelově rozhodnuto, mohou být v následujících letech použity pouze na daný účel.

Pravidlem však je, že finanční prostředky z rezervy státního rozpočtu jsou krajům a obcím poskytovány až po vyčerpání finančních prostředků rozpočtovaných na krizové situace v jejich vlastních rozpočtech, které jsou v krajských rozpočtech vyčleňovány v souladu s rozpočtovými pravidly územních rozpočtů [4] pro daný účel.

Například v Ústeckém kraji jsou to hned dva fondy: Fond pro mimořádné události Ústeckého kraje (do roku 2009 Havarijní fond Ústeckého kraje) a Fond obnovy Ústeckého kraje. Pro každý z fondů byly schváleny zásady čerpání. Prostředky prvního zmíněného jsou určeny pro užití v případě vzniku mimořádné situace na zabezpečení financování opatření a činností při řešení mimořádných situací, resp. činností směřujících ke zmírnění následků mimořádných situací na území Ústeckého kraje. Např. v roce 2009 z něj byly čerpány prostředky v souvislosti s povodněmi 2009 ve výši 8 841 tis. Kč, což odpovídalo čerpání na úrovni 20,21 %. [21]

Fond obnovy Ústeckého kraje soustřeďuje finanční prostředky (cca 44 mil. Kč v roce 2009), které jsou určeny na obnovu postižených území Ústeckého kraje. Jeho hlavním cílem je jednak *„…sdružování finančních prostředků za konkrétním účelem, kterým je obnova území Ústeckého kraje postiženého povodní případně jinou přírodní katastrofou…*", jednak rozšíření financování *„…i na další akce nepodporované v rámci státní strategie obnovy území (např. podpora osob podnikajících v oblastech obchodu a služeb, a dále činnosti v oblastech sportu, kultury apod.).*" [21] Tento fond je menšího rozsahu (cca 11 mil. Kč v roce 2009), ani jeho čerpání není „masové". Např. v roce 2009 byly podány 3 žádosti, z toho byla schválena pouze jedna ve finančním objemu cca 75 tis. Kč, a to na opravu rodinného domku po povodních.[21]

Vedle toho ale kraje téměř každoročně vynakládají prostředky na protipovodňová opatření, tedy na prevenci povodní na různé úrovni, od statisíců až po desetimiliony korun ze svých rozpočtů, přičemž je patrná nejednotnost začlenění těchto výdajů do rozpočtových kapitol, např. Středočeský kraj řadí výdaje na protipovodňová opatření do kapitoly „Regionální rozvoj", Plzeňský kraj do kapitoly „Životní prostředí".

Příkladem kraje, který využívá úvěr od EIB právě na protipovodňová opatření, je Olomoucký kraj.

Závěr

Z uvedené analýzy využití finančních nástrojů k financování prevence a odstraňování následků povodní lze konstatovat, že kromě standardních rozpočtových výdajů, které jsou realizovány z rozpočtových příjmů dosahovaných v souladu s rozpočtovým určením daní ČR, jsou využívány další finanční nástroje, a to zahraniční úvěry, emitované dluhopisy a dotace z prostředků EU, konkrétně Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci vyhlášených programů podpory a z Fondu solidarity EU.

Dosavadní výši zdrojů vázaných na uvedené finanční nástroje shrnuje tabulka č. 2:

Tabulka č. 2: Objem prostředků s vazbou na povodně podle druhu finančního nástroje (v mil. EUR)

finanční nástroj/rok	1997	2002	2003	2006	2009	2010
úvěry EIB		460	80	322	392	
dluhopisy	200					400
Fond solidarity EU		129				16
LABEL (ERDF)					9	
celkem	200	589	80	322	401	416

Zdroj: vlastní zpracování

Pozn. Dluhopisy uvedené v roce 2010 se týkají i roku 2009. Pro přepočet použit kurz 25 CZK/EUR.

Tabulka č. 2 ukazuje na neklesající míru využívání těchto finančních nástrojů, které doplňují rozpočtové příjmy veřejných rozpočtů, a to v případě úvěrů a dluhopisů i za cenu zvýšení míry zadluženosti. K hlavní změně po roce 2009 došlo ve smyslu nahrazení úvěrů emisí dluhopisů, k dalšímu posunu pak v roce 2013, kdy již emitované dluhopisy nejsou konkrétní „povodňové“ dluhopisy, ale jejich účel je označen obecněji: „na úhradu části schodku státního rozpočtu“.

Při hodnocení adresnosti a účelovosti zdrojů a finančních nástrojů je právě toto jeden z případů, kdy dochází ke snížení obou charakteristik. Je však třeba zmínit, že je to v okamžiku získávání zdrojů, nikoli v okamžiku jejich alokace. Tzv. „povodňová stokoruna“ jako snížení slevy na dani byla implementována v ČR pouze v roce 2011. Tuto omezenost lze vnímat jako výraz pochopení absence adresnosti a účelovosti tohoto nástroje.

Pro hodnocení analyzovaných finančních nástrojů z hlediska jejich užití na prevenci povodní či odstraňování jejich škodních následků je využita tabulková matice – viz tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: Matice účelu užití výdajů v souvislostech s povodněmi

	úvěry EIB	emitované dluhopisy	Fond solidarity EU	LABEL (ERDF)	státní rozpočet	rozpočty územních samospr. celků
prevence	x			x	x	x
následky	x	x	x		x	x

Zdroj: vlastní zpracování

Z naznačeného přehledu lze dedukovat, že uvedené finanční nástroje – kromě veřejných rozpočtů, kdy jsou uvažovány standardní druhy příjmů (zejména daňové) – se v rozhodující míře (po roce 2006) týkají odstraňování škodních následků povodní. Jinak řečeno: protipovodňová opatření patří k základním úkolům státu, krajů a obcí a tyto subjekty musí ve svých rozpočtech k jeho naplnění alokovat adekvátní prostředky. Kromě toho ony musí pamatovat na možná rizika a vytvářet příslušné rezervy, avšak v případě naplnění hrozby je možno využít i další finanční nástroje, koncipované na principu solidarity.

Poděkování

Příspěvek byl zpracován v rámci grantu SGFES01/2013 a SGFES03/2013.

Literatura

[1] Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2007/60/ES ze dne 23. října 2007 o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik (povodňová směrnice).

[2] Zákon č. 162/1997 Sb., o vydání státních dluhopisů k odstranění následků povodní ve znění pozdějších předpisů.
[3] Zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech ve znění pozdějších předpisů.
[4] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů.
[5] Zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů (zákon o státní pomoci při obnově území).
[6] Zákon č. 382/2009 Sb., o státním dluhopisovém programu na částečnou úhradu nákladů záplav ve znění pozdějších přepisů.
[7] Zákon č. 180/2010 Sb., změna zákona o státním dluhopisovém programu na částečnou úhradu nákladů záplav ve znění pozdějších přepisů.
[8] Zákon č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republika na rok 2013 ve znění pozdějších předpisů.
[9] Vyhláška č. 186/2002 Sb., kterou se stanoví náležitosti přehledu o předběžném odhadu nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území postiženém živelní nebo jinou pohromou ve znění pozdějších přepisů.
[10] Zvláštnosti provádění evakuace v rámci povodňové ochrany. Příloha č. 3 k vyhlášce č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva ve znění pozdějších předpisů.
[11] Strategie ochrany před povodněmi pro území ČR. Praha, Ministerstvo zemědělství ČR, duben 2002.
[12] Metodika předběžného vyhodnocení povodňových rizik v ČR. Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v.v.i., Brno.
[13] Metodika 2013: Postup při financování krizových situací a škod. Praha, Ministerstvo financí ČR, červen 2013.
[14] Povodňový manuál pro obce – povodně 2013. Příručka pro starosty. Praha, Ministerstvo financí ČR, červen 2013.
[15] ČR požádá EU o povodňovou pomoc v polovině srpna. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cr-pozada-eu-o-povodnovou-pomoc-v-polovine-srpna-37050.html> [cit. 9. 8. 2013].
[16] EIB, Loans. [online]. Dostupné na WWW:<http://www.eib.org/projects/loans/regions/europeanunion/cz.htm?start=1993&end=2013&sector=> [cit. 30.8.2013].
[17] Fond solidarity EU. EIB [online]. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/solidarity/index_cs.cfm#5> [cit. 30.8.2013].
[18] MF ČR, Úvěry EIB [online]. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/mfo_eib.html> [cit. 27. 7. 2013].
[19] MF ČR, Česká republika požádala o příspěvek z Fondu solidarity. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2013/ceska-republika-pozadala-o-prispevek-z-f-13779> [cit. 12. 9. 2013].
[20] Nejničivější povodně v novodobé historii. [online] Dostupné na WWW: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/grafika/2010/05/18/nejnicivejsi-povodne-v-novodobe-historii-cr/> cit. [12. 9. 2013].
[21] Rozpočet Ústeckého kraje na rok 2009. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.kr-ustecky.cz/> [cit. 30. 8. 2013].
[22] Seznam povodní v českých zemích. [online] Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_povodn%C3%AD_v_%C4%8Desk%C3%BDch_zem%C3%ADch> cit. [12. 9. 2013].

Kontakt:

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
Ústav bezpečnostních a regionálních věd
Fakulta ekonomicko-správní
Univerzita Pardubice
Studentská 95
532 10 Pardubice
e-mail: Ivana.Kraftova@upce.cz

Ing. Ondřej Svoboda
Ústav bezpečnostních a regionálních věd
Fakulta ekonomicko-správní
Univerzita Pardubice
Studentská 95
532 10 Pardubice
e-mail: Ondrej.Svoboda@upce.cz